

VAASAN HALLINTO-OIKEUS

Korsholmanpuistikko 43
PL 204, 65101 VAASA
Puhelin 029 56 42611
Faksi 029 56 42760
Sähköposti vaasa.hao@oikeus.fi

VÄLIPÄÄTÖS

Antopäivä

Nro 13/0081/1

2.4.2013

00275/13/5139
00462/13/5139
00349/13/5139
00332/13/5139
00328/13/5139
00320/13/5139
00311/13/5139
00303/13/5139
00281/13/5139
00310/13/5139

ASIA

Täytäntöönpanon kieltäminen ympäristönsuojelulain 62 ja 64 §:n mukaisissa asioissa

MUUTOKSENHAKIJAT

1. Suomen luonnonsuojeluliitto ry, Helsinki
2. Liisa ja Viljo Hyvösen kuolinpesät asiakumppaneineen, Satu Lähteenmäki, Turku
3. Sonkajärven kunta, Sonkajärvi
4. Metsähallitus, Vantaa
5. Sami Maaranen, Lapinlahti, asiakumppaneineen
6. Raija Närhi, Kajaani, asiakumppaneineen
7. Sinikka Peronius, Helsinki
8. Leo Schroderus ja Ari Kananen, Sotkamo
9. Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän ympäristölautakunta
10. Vilho Tervonen, Sotkamo

ILMOITUKSIEN TEKIJÄ

Talvivaara Sotkamo Oy, Sotkamo

PÄÄTÖS, JOTA VAATIMUS KOSKEE

Viranomainen
Kainuun elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

Päivämäärä
12.2.2013
Dnro KAIELY/5/07.00/2010

Asia 1

=====

Asia 2

Kainuun ELY-keskus on Talvivaara Sotkamo Oy:n ilmoituksen johdosta hyväksynyt kaivosalueelle varastoitujen vesien tilapäisen käsittelyn ja johtamisen luontoon päätöksestä lähemmin ilmenevin määräyksin 1 - 12, joista määräykset 1, 2, 4 ja 12 kuuluvat:

1. Ympäristöön johdettavat jätevedet on käsiteltävä hakemuksessa esitetyllä tavalla niin, että ympäristöön johdettavan veden nikkelpitoisuus on alle 0,5 mg/l, kuparipitoisuus alle 0,5 mg/l, sinkkipitoisuus alle 1,5 mg/l ja pH 6-10 johtamisajan virtaamapainotteisena kuukausikeskiarvona. Toiminta tulee järjestää niin, että pH ei ympäristöön johdettavassa vedessä ylitä arvoa 11. Yksittäisen näytteen nikkeli- tai kuparipitoisuus ei saa olla yli 1,0 mg/l eikä sinkkipitoisuus yli 2,0 mg/l.

2. Päätös sallii jätevesien johtamisen hakemuksessa esitetyllä tavalla Vuoksen ja Oulujoen vesistöalueiden suuntaan siten, että varastoista johdettavien käsiteltyjen jätevesien määrä on kummankin vesistöalueen suuntaan enintään 900 000 m³. Tätä määrää valvontaviranomainen voi toteutuneen jäteveden koostumuksen ja mallintamisen perusteella tarkastella tarvittaessa uudelleen ja antaa poikkeamisen edellytysten täytyessä uuden päätöksen asiaan toiminnanharjoittajan hakemuksesta, mikäli Pohjois-Suomen aluehallintovirasto ei ole luparajan lähestymiseen mennessä antanut täytäntöönpanokelpoista päätöstä hakemuksessa esitettyjen jätevesien johtamista koskevassa asiassa.

4. Jätevesien johtaminen Vuoksen vesistöalueen suuntaan tulee mahdollisuuksien mukaan järjestää niin, että vedet johdetaan Ylä-Lumijärven ohi niin, että järven pohjaan kerrostuneet metalliyhdisteet eivät vesien johtamisen vaikutuksesta kulkeudu alapuolisiin vesistöihin.

12. Päätös on määrätty täytäntöönpantavaksi muutoksenhausta huolimatta.

VAATIMUKSET HALLINTO-OIKEUDESSA

1. *Suomen luonnonsuojeluliitto ry* on vaatinut valituksenalaisen päätöksen kumoamista kokonaisuudessaan ja päätöksen täytäntöönpanon välitöntä keskeyttämistä jätevesien ympäristöluvasta poikkeavan juoksuttamisen osalta.

2. *Liisa ja Viljo Hyvösen kuolinpesät asiakumppaneineen* ovat valituksessaan yhtyneet Suomen luonnonsuojeluliitto ry:n valitukseen.

3. *Sonkajärven kunta* on vaatinut valituksenalaisen päätöksen kumoamista, asian palauttamista käsiteltäväksi Pohjois-Suomen aluehallintovirastossa ympäristölupa-asiana ja päätöksen täytäntöönpanon välitöntä keskeyttämistä.

4. *Metsähallitus* on vaatinut valituksenalaisen päätöksen kumoamista ja päätöksen täytäntöönpanon välitöntä keskeyttämistä.

5. *Sami Maaranen asiakumppaneineen* on vaatinut valituksenalaisen päätöksen kumoamista ja päätöksen täytäntöönpanon välitöntä keskeyttämistä jätevesien juoksuttamisen osalta.

6. *Raija Närhi asiakumppaneineen* on vaatinut valituksenalaisen päätöksen kumoamista ja päätöksen täytäntöönpanon välitöntä keskeyttämistä jätevesien juoksuttamisen osalta.

7. *Sinikka Peronius* on vaatinut valituksenalaisen päätöksen kumoamista ja päätöksen täytäntöönpanon välitöntä keskeyttämistä Vuoksen vesistöön kohdistuvan jätevesien juoksutuksen ja laskemisen osalta. Mikäli valituksenalaista päätöstä ei kumota, on valittaja vaatinut toissijaisesti riittävien ja asianmukaisten raja-arvojen määräämistä vesistöön johdettavalle jätevedelle.

8. *Leo Schroderus ja Ari Kananen* ovat vaatineet valituksenalaisen päätöksen kumoamista ja päätöksen täytäntöönpanon välitöntä keskeyttämistä jätevesien juoksuttamisen osalta.

9. *Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän ympäristölautakunta* on vaatinut valituksenalaisen päätöksen kumoamista ja asian palauttamista käsiteltäväksi Pohjois-Suomen aluehallintovirastossa ympäristölupa-asiana. Lisäksi valittaja on vaatinut valituksenalaisen päätöksen täytäntöönpanoa koskevan määräyksen välitöntä kumoamista.

10. *Vilho Tervonen* on vaatinut, ettei vesijuoksutuksia saa aloittaa eikä vesiä johtaa Ylä-Lumijärven kautta merkittävän pilaantumisriskin takia. Valittaja on vaatinut, että yhtiön kaivama lasku-uoma on suunniteltava uudelleen siten, että se ohittaisi Lumijoen suvanto-osan ja laskisi vetensä Lumijoen puhtaammalle osalle.

ASIAN KÄSITTELY HALLINTO-OIKEUDESSA

Talvivaara Sotkamo Oy on antanut valituksien johdosta vastineen. Yhtiö on vaatinut valituksien hylkäämistä, niissä esitettyjen päätöksen täytäntöönpanon kieltämistä- ja keskeyttämisvaatimusten hylkäämistä sekä hallinto-oikeuden suullisen käsittelyn ja katselmuksen järjestämistä ennen mahdollista täytäntöönpanoa koskevaa ratkaisua. Suullista käsittelyä ja katselmusta on vastineessa perusteltu muun ohella sillä, että valituksenalaisen päätöksen täytäntöönpanon keskeyttäminen olisi yhtiön kannalta erittäin merkityksellinen ja kohtalokas.

HALLINTO-OIKEUDEN RATKAISU

1. Hallinto-oikeus hylkää yhtiön vaatimuksen suullisen käsittelyn ja katselmuksen järjestämisestä ennen päätöksen täytäntöönpanoa koskevaa ratkaisua.

2. Hallinto-oikeus kieltää ja keskeyttää Kainuun ELY-keskuksen päätöksen 12.2.2013 KAIELY/5/07.002010 täytäntöönpanon, valitusten hallinto-oikeuskäsittelyn ajaksi, asian 2 osalta siten, että ilmoituksen mukaisten jätevesien johtaminen Vuoksen vesistön suuntaan on toteutettava siten, että kyseisten jätevesien määrä voi olla enintään 7 % Kalliojoen sen hetkisestä virtaamasta. Jätevesien juoksutus on toteutettava siten, että vedet johdetaan Ylä-Lumijärven ohi.

Muilta osin päätöksen täytäntöönpanoa asiassa 1 ja 2 ei kielletä eikä keskeytetä.

Mahdollisesti jo aloitettu edellä mainitun virtaamamäärän ylittävä jätevesien johtaminen Vuoksen vesistöalueelle tai kyseisten jätevesien johtaminen Ylä-Lumijärveen ilman järven ohittamista on heti keskeytettävä.

Määräys on voimassa siihen saakka, kunnes pääasiaa koskevat valitukset on ratkaistu tai kunnes asiasta toisin määrätään.

Hallinto-oikeus antaa valituksiin päätöksen myöhemmin erikseen.

Perustelut

1. Hallinto-oikeus katsoo, ettei asian tässä vaiheessa ole, ottaen huomioon vaatimuksen perusteeksi yhtiön vastineessa esitetyt seikat, tarvetta pitää hallinto-oikeuden suullista käsittelyä ja katselmusta.

2. Hallinto-oikeus on asian kiireellisyyden vuoksi ratkaissut täytäntöönpanovaatimuksen kieltämistä koskevat vaatimukset kuulematta kaikkia asianosaisia ja viranomaisia.

Talvivaara Sotkamo Oy:lle 29.3.2007 myönnetyn ympäristölupa-päätöksen mukaan vesistöön vuodessa johdettavan jäteveden kokonaismäärä saa olla enintään 1,3 Mm³. Lisäksi kuhunkin purkusuuntaan johdettavan jäteveden virtaama saa olla enintään 7 % Kalliojoen sen hetkisestä virtaamasta.

Kainuun ELY-keskuksen 12.2.2013 tekemä päätös sallii ylimääräisen 0,9 Mm³ jätevesimäärän johtamisen molempiin johtamissuuntiin 30.6.2013 mennessä. Jätevesien johtamista ei ole sidottu vastaanottavan vesistön virtaamiin. Johdettaville jätevesille on asetettu ympäristölupaa vastaavat päästörajat, kuitenkin niin, että kiintoaineelle ei ole asetettu raja-arvoa ja jäteveden pH arvo voi olla luvassa sallittua korkeampi.

Ympäristölupapäätöksen tapaan ilmoituksen johdosta annetussa päätöksessä ei ole asetettu päästörajaa vesistöön johdettavalle sulfaattikuormitukselle.

Johtamisreiteillä olevien järvien vedenlaatua koskevien selvitysten ja Pohjois-Savon ELY-keskuksen ilmoituksen johdosta antaman lausunnon mukaan Vuoksen vesistöalueella ainakin Kivijärven tila on merkittävästi heikentynyt jätevesien johtamisesta. Marraskuussa 2012 tapahtuneen kipsisakka-altaan vuodon seurauksena jätevesiä on valunut Vuoksen vesistön suuntaan, mikä on saattanut edelleen heikentää Kivijärven tilaa. Pilaantuminen on pääosin aiheutunut vesistöön joutuneesta sulfaattikuormituksesta. Talvivaara Sotkamo Oy:n ilmoituksen perusteella on arvioitavissa, että vesistöön johdettavaksi suunniteltujen vesien sulfaattipitoisuus ei ole merkittävästi alhaisempi kuin vesistöön aikaisemmin johdetuissa jätevesissä. Näin ollen ilmoituksen mukaisten jätevesien johtaminen saattaa entisestään heikentää alapuolisten vesistöjen tilaa.

Jätevesien vaikutuksia alapuolisessa vesistössä on selvitetty tarkemmin Talvivaara Sotkamo Oy:n laatimassa vedenlaatumallinnuksessa. Mallinnus on toimitettu Kainuun ELY-keskukselle ennen valituksenalaisen päätöksen tekemistä, mutta asianosaiset eivät ole päässeet lausumaan mallinnuksen johdosta.

Hallinto-oikeus katsoo, että edellä lausutuilla perusteilla juoksutuksia on rajoitettava Vuoksen vesistön suuntaan asian hallinto-oikeuskäsittelyn ajaksi.

Asiakirjojen mukaan Ylä-Lumijärveen on saattanut kerrostua saostumisen seurauksena metallihydroksidisakkaa. Tässä vaiheessa on tarpeen määrätä, että juoksutukset toteutetaan johtamalla vedet Ylä-Lumijärven ohi, jotta varmistutaan siitä, etteivät järvessä mahdollisesti olevat metallipitoiset sakat huuhtoudu vesistöön.

Sovelletut oikeusohjeet

1. Hallintolainkäyttölaki 38 § 1 mom ja 41
2. Ympäristönsuojelulaki 62 §, 64 §, 101 § 3 mom ja 101 a § 1 mom

PÄÄTÖKSEN TIEDOKSIANTAMINEN

Satu Lähteenmäen, Sami Maarasen, Raija Närhen ja Leo Schroderuksen on viipymättä tämän välipäätöksen saatuaan ilmoitettava päätöksen tiedoksisaannista yhteisen kirjelmän allekirjoittaneille asiakumppaneilleen.

MUUTOKSENHAKU

Ympäristönsuojelulain 101 a §:n 1 momentin mukaan tähän välipäätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain pääasian yhteydessä.

00275/13/5139
00462/13/5139
00349/13/5139
00332/13/5139
00328/13/5139
00320/13/5139
00311/13/5139
00303/13/5139
00281/13/5139
00310/13/5139

Välipäätöksen ovat tehneet hallinto-oikeuden ylituomari Liisa Talvitie ja lainoppineet hallinto-oikeustuomarit Reijo Hellman ja Yrjänä Honkavaara sekä luonnontieteiden alan hallinto-oikeustuomarit Sauli Viitasaari ja Merja Manninen.

Liisa Talvitie

Reijo Hellman

Sauli Viitasaari

Merja Manninen

Yrjänä Honkavaara

Esittelijä
hallinto-oikeussihteeri

Janne Marttila

Toimituskirjan antaja:

Anette Järvi
lainkäyttösihteeri

Diaarinumerot
00275/13/5139
00462/13/5139
00349/13/5139
00332/13/5139
00328/13/5139
00320/13/5139
00311/13/5139
00303/13/5139
00281/13/5139
00310/13/5139

JAKELU

Välipäätös

1. Suomen luonnonsuojeluliitto ry
Kotkankatu 9
00510 Helsinki
2. Liisa ja Viljo Hyvösen kuolinpesät ym.
c/o Satu Lähteenmäki
Opettajankatu 17
20900 Turku
3. Sonkajärven kunta
Rutakontie 28
74300 Sonkajärvi
4. Metsähallitus
PL 94
01301 Vantaa
5. Sami Maaranen ym.
Tynnyriniementie 99
73230 Syväripää
6. Raija Närhi ym.
Peltokuja 28
87250 Kajaani
7. Sinikka Peronius
Iso Roobertinkatu 35-37 B 28
00120 Helsinki

8. Leo Schroderus ym.
Telkkäläntie 3
88620 Korholanmäki

9. Ylä-Savon SOTE kuntayhtymä
Ympäristölautakunta
PL 4
74101 Iisalmi

10. Vilho Tervonen
Jormasentie 25 B
88620 Korholanmäki

Jäljennös

Talvivaara Sotkamo Oy
asiamies:
Asianajotoimisto Borenius Oy
Asianajaja Casper Herler
Yrjönkatu 13 A
00120 Helsinki, saantitodistuksin

Kajaanin kaupungin ympäristönsuojeluviranomainen
PL 133
87101 Kajaani

Sotkamon kunnan ympäristönsuojeluviranomainen
PL 24
88601 Sotkamo

Kainuun elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
Ympäristö ja luonnonvarat
PL 115
87101 Kajaani

Pohjois-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
Ympäristö ja luonnonvarat
PL 1049
70101 Kuopio

Kainuun maakunta -kuntayhtymä
Ympäristöterveydenhuolto
Satamakatu 2B, 2. krs
87100 Kajaani

Kainuun elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
Kalatalousviranomainen
PL 115
87101 Kajaani

Säteilyturvakeskus
PL 14
00881 Helsinki

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto
PL 66
00521 Helsinki

Pohjois-Suomen aluehallintovirasto
Ympäristölupavastuualue
PL 293
90101 Oulu

Suomen ympäristökeskus (sähköinen: kirjaamo.syke@ymparisto.fi)

asiakirjoihin liitettäväksi

IH/AJä